

Nye fagetiske og politiske problemstillinger

PUBLISERT 5. januar 2013

Når det nå likevel synes uholdbart å fortsette den tradisjonelle individbehandlingen i sin hitige form som et profesjonelt hovedmønster, har dette flere grunner.

For det første er psykologisk behandling ikke lenger en slags spesiell problemløsning for noen får middelklassepersoner (...). Dette innebærer (...) at psykologer i dag i stigende utstrekning har klienter som ikke hører til den sosiale klasse psykologen selv tilhører og har en intuitiv kunnskap om. Dette krever nye sosiale ferdigheter. Dessuten er en god del av den psykologi psykologen har lært på universitetet middelklassemenneskets (...) psykologi. Psykolog kan derved – ønsket eller ikke – komme til å bli en del av det totale sosialisering og kontrolls system som trekker middelklasseverdier ned over hodet på folk fra arbeiderklassen. Innsikt i en slik problematikk krever kunnskaper som den tradisjonelle individorienterte psykologi ikke uten videre gir.

For det andre (...) er det mulig at typen av psykologiske problemer som det søkes hjelp til, har endret seg over de siste ti-år, og det på en måte som gjør det stadig mer rimelig å snakke om psyko-sosiale problemer heller enn psykologiske.

Det viser seg for det tredje at tradisjonell psykologisk kunnskap og erfaring ikke strekker til overfor psykiske problemer som massefenomener. Psykologen som kanskje kan hjelpe ett individ med hans eller hennes stoffmisbruk, vet ikke hva man skal gjøre med stoffmisbruk som sosialt fenomen. (...)

For det fjerde har den terapeutiske innsikt etter hvert vist at det ikke uten videre er slik at behandling eller hjelp for ett individ nødvendigvis er et bidrag til konfliktløsning for det sosiale miljø individet tilhører. (...) Individuelle og kollektive interesser kan være motstridende. Dette er etter hvert blitt vel kjent fra familierapien. Og på samme måte: kortsiktige problemløsninger fremmer ikke alltid de løsninger som synes best på lengre sikt.

Kort sagt, psykologen får andre slags klienter enn før, har fått nye innsikter, og er selv plassert i en ny samfunnsmessig og kulturell sammenheng. Dette innebærer nye fagetiske og politiske problemstillinger.

Så lenge psykologens klient er én person, er det – kanskje – mulig å avgrense psykologens politiske og moralske forhold til klienten på en noenlunde enkel måte. Når psykologens arbeidsområde er gruppestruktur, institusjoner og deres måte å organisere seg på, lokalsamfunn, offentlig administrasjon eller privat industri, blir forholdet til politikk og til spørsmålet om illegitim manipulasjon mer uklart.

Fra Lars Hem og Harriet Holters «Psykologi og profesjonsutvikling: noen aktuelle dilemmaer for psykologen», november 1977

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 50, nummer 1, 2013, side 37